

Izhaja ob 4 zjutraj.

Štane celoletno . . . 180 K
 mesečno 15
 za zased. ozemlje . . 300
 za inozemstvo . . . 520

Oglasi za vsak mm višine
 stolpca (58 mm) . . 2 K
 manjši oglasi do 30 mm
 stolpca (58 mm) . . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
 Telefon št. 72.

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6.
 Telefon št. 35.

Račun kr. pošt. ček. urada
 šte. 11.812.

Ljubljana, 13. maja.

Skandalozne razmere na bivšem posestvu nadvojvode Friderika

RAZPRAVA V KONSTITUANTNI — HRVATSKI DUHOVNIK SE ZAVZEMA ZA MADŽARSKI ŠPIJONKI. — OSTER ODGOVOR FINANČNEGA MINISTRA.

Sredi resnega ustavotvornega dela, ko je cela zbornica stala pod utisom prvega glasovanja o naši ustavi, se je včeraj odigrala v ustavotvorni skupščini obžalovanja vredna farsa. Gospod Drinković je v imenu četvorice, ki se imenuje Narodni klub, izjavil, da se je »Hrvatska kot suverena država ujediniila v Srbijo.« Zato ne priznava nikake majorizacije.

Narodni klub ne priznava zakonitosti dosedaj izvršenega državnega dela in torej tudi ne zakonitosti konstituantne! Ne vemo, ali je hotel gospod Drinković povedati še kaj več. Hrup ogorčenja, ki se je dvignil v zbornici, ga je pregnal z govorniške tribune in ven iz dvorane. Zajedničarji so zapustili konstituantno in kakor izgleda, se hočejo pridružiti Radičevi abstinencijski politiki.

Dr. Drinković je bil član predsedstva nekdanjega Narodnega veča. Sam je neposredno in aktivno sodeloval pri pripravi za naše državno ujedinjenje in pri ujedinenju samem. Zato Drinković vé, da je govoril popolno neresnico. Vé, da je »suverena Hrvatska« (če je v najnovejši zgodovini sploh kedaj obstojala) eksistirala k večjemu le oni trenutek, ko je hrvatski sabor 29. oktobra 1918 pretrgal vse državopravne vezi z Madžarsko. Pa že v naslednjem trenutku je ta suverenost zopet ugasnila, ker je vsa oblast prešla na Narodno veče SHS, pod katerega vrhovnim vodstvom so se začelo združile vse izpod habsburške oblasti osvobodjene jugoslovanske pokrajine — brez paktov in pogodb, samo vesled suverene volje našega naroda.

Po isti najvišji volji je potem Narodno veče proglasilo naše ujedinjenje s Srbijo iz svobodne kraljevine. Razprave delegatov Narodnega veča in srbskih državnikov v Beogradu niso bile pogajanja zastopnikov dveh držav, temveč posvetovanja pobilasencev enega in istega naroda, kako bi se najbolje proglasilo in izvedlo naše narodno in državno ujedinjenje. Historična adresa Narodnega veča in odgovor prestolonaslednika sta torej deklarativni in ne konstitutivni akt. Še manj pa sta seveda pogodba med Hrvatsko in Srbijo. Narod je izvršil ujedinjenje po svoji suvereni volji v revolucionarnem cinu, ki je pokopal vse stare državopravne formule in oblike in za njihovi razvalinah postavil Jugoslavijo. Le zmedena zajedničarska državopravna ideologija se fantastično lovi za rekonstrukcijami, ki bi izivale k posmehu, da nam niso dokaz, kako »duše« so Drinković in ostali od iskrnega pojmovanja narodnega jedinstva.

Dr. Drinković je po proglašenju našega državnega ujedinjenja postal član provizoričnega jugoslovanskega parlamenta. Kot poslanec se je udeleževal zakonodajnega dela in postal je kraljevski minister. Pripravljal je volilni zakon za ustavotvorno skupščino, upravljal je resort, o katerem niti federalisti ne trdijo, da ne sme biti centraliziran, udeleževal se je aktivno izdelave ustavnega projekta. Niti kot poslanec, niti kot minister ni z najmanjšo besedico naznačil, da ustavotvorna skupščina ne sme biti parlament, temveč da mora biti zbor delegatov posameznih jugoslovanskih dežel ali plemen, ki se bo medseboj pogajal za »kupno ustavo«.

Logika takega naziranja pripušča najno, da se Jugoslavija zopet razide v trenutku, ko ne pride med delegate Srbije in Hrvatske do sporazuma. Dr. Drinković in njegovi tovariši so se dali izvoliti za narodne poslance na podlagi zakona, ki je povsem »centralističen«, ker ne pozna nobene pokrajine, nobenega plemena, nobene vere, ne pozna ne Srbije, ne Hrvatske, temveč edine volilna okrožja. Pa je gosp. Drinković včeraj vstal in slovesno proglasil konstituantno za nezakonito! Tisto konstituantno, za katero je sprejel mandat, v kateri je prisegel zvestobo kralju in državi in v kateri je do včeraj brez protesta sodeloval!

In kot parlamentarec človek modernega demokratičnega naziranja, ki toži, da je v ustavnem projektu značaj naše kraljevine kot strogo parlamentarne države še premalo poudarjen, odklanja vsako majorizacijo.

V večji nagoti se ni mogla pokazati politika tistih strank, ki neprestano kričijo o potrebi sporazuma, pa vztrajajo pri svojih justamentih. Pet ljudi od Narodnega kluba, deset klerikalcev da bi smelo ustaviti ustavotvorno delo, ker se nočejo pokoriti najprimitivnejšemu pravilu parlamentarnega dela, ki

Beograd, 13. maja. (Izv.) Predsednik ustavotvorne skupščine dr. Ribar je otvoril današnje sejo konstituantne ob 5. uri popoldne. Prečitala se je ostavka poslanca Marka Gjuričiča na predsedstvo imunitetnega odseka. Ostavka se je izročila verifikacijskemu odseku.

Minister pravde zahteva izročitev posl. Popadiča zaradi prestopka po paragrafu 147. kaz. zak. in posl. Dimitrije Čičevića zaradi prestopka po paragrafu 93. kaz. zak.

Prečita se protest centralnega odbora jugoslovanske socialistične delavske federacije v Ameriki proti preganjanju delavcev, osobito komunistov v Jugoslaviji.

Nato povzame besedo predsednik dr. Ribar, ki izjavi: Primoran sem priobčiti, da sem opazil, da nekatere srbske, hrvatske kakor tudi slovenske novine tendenciozno obveščajo javnost o delu narodne skupščine. Prisiljen bom, da v imenu skupščine dajem popravke v dotične novine, da javnost in novine ne bodo napačno informirane. Razume se, da bom kot predsednik narodne skupščine postopal proti urednikom in dopisnikom takih listov v zmislu zakona. (Živahno odobravanje v centru.)

Pri odgovorih na interpelacijo se oglašajo finančni ministri dr. Kumanudi: Predloženi sta mi dve interpelaciji, ki se tičeata veleposestva Belije v Baranji. Prva je ona posl. Mihaličiča zaradi oddaje proste zemlje tega posestva v najem, druga je ona Kerubina Segviča in tova o poizkušnem posilstvu, ki ga je učinil kot zastopnik upravnika na tem posestvu g. Sokić.

Na vprašanje, zakaj se ni dala v najem zemlja, odgovarjam: Storiili nismo tega zato, ker se od dne 10. marca do zadnjega časa ni javil več kot en sam kmet, ki reflektira na najem zemlje. Vsi drugi so zahtevali, da se jim zemlja razdeli v lastnino. Po členu 6. pravilnika o postopanju in razdelitvi imetja v svrhu agrarne reforme se mora razdelitev izvršiti šele tedaj, kadar se je že izvršila razdelitev velikih zasebnih posestev. Vseeno je bilo razdeljenju dobrovoljcem od 15. septembra lanskega leta do danes 270 oralovalov zemlje, od katerih pa je že 70 oralovalov vrnjenih.

Posestvo Belija predstavlja najpopolnejše gospodarstvo. Na njem je združeno kmetijstvo in industrija. Posetvo obsega 110.000 jutrov; od teh je približno ena petina na Madžarskem, štiri petine pa v naši državi, kar znači približno 90.000 oraloval. Po členu 191. mirovne pogodbe pripada posestvo Belije kot imetje člana vladarske hiše naši državi. Leta 1914. se je računalna vrednost tega posestva na 167 milijonov zlatih kron, kar predstavlja danes približno eno milijardo kron. Racionalno obdelovanje tega posestva bi moralo donajati državi letnih 12 milijonov dinarjev. Letos pa računamo samo na prihod šest milijonov dinarjev. Temu pojavu more biti samo en vzrok: slaba in nepoštena uprava. Ko sem prevzel svoje sedanje mesto, našel sem na tem posestvu upravnika grofa Bobrinskoga, ki je prijatelj našega naroda in nam je posebno za časa krize napravil velike usluge. Mislim, da smo mu napravili slabo uslugo, ko smo ga postavili za ravnatelja na tem posestvu, ker se ni

pravi da odloča večina in ne manjšina? Jutri smejo priti z isto zahtevo po vrsti ostale skupne ustavotvorne skupščine in pojutrišnjem bo ustavotvorno delo pokopano v kaotičnih razvalinah.

Toda zajedničarji in klerikalci vse to sami dobro vedo. Ministriški predsednik Pašić ni mogel ostrojeje obsoditi njihove brezvestne politike kakor z burno sprejeto konstatacijo: Ko bi se bila vlada vklonila ustavnim projektom zajedničarjev ali pa klerikalcev, bi konstituantna ne bila nezakonita in proti majorizaciji bi se ne bulili ne Drinković ne Korošci.

Pašić je zadel v črno. Ko so zajedničarji in klerikalci s Protigim eksplo-

Svečan sprejem „Hlahola“ v Mariboru

SILJAJEN USPEH KONCERTA.

Maribor, 13. maja. (Izv.) Povodom prihoda češkega pevskega društva »Hlahol«, je mesto odeto v slavnostno obleko. Raz hiš vihrajo jugoslovanske in češke zastave. Po ulicah je bilo že na vse zgodaj živahno vrvenje. Okoli poldne se je zbrala pred kolodvorom ogromna množica ljudstva, ki je nestropno pričakovala prihoda gostov.

Vlak je imel več kaor eno uro zamude in je pripeljal v postajo šele ob 3.15. uro. Ko so gostje, nad 180 po številu, izstopili, jih je narodno žentstvo v narodnih nošah med viharimi živjo! — klici obsulo s cvetjem in izročilo vsakemu gostu posebej šopek cvetlic v narodnih barvah, vojaška godba pa je intonirala jugoslovansko in češkoslovaško državno himno. Imenoma slovenske vlade je pozdravil goste okrajni glavar dr. Lajšić, imenom mesta vladni komisar dr. Poljanec, za mariborsko narodno žentstvo ga. Majstrova, za Česko obec akad. slikar Janovský, za Glasbeno Matico Oskar Den in ravnatelj Topić, za češkega generalnega konzula v Ljubljani konzularni ataše dr. Zahorsky, za mariborskega »Sokola« pa starosta dr. Pivko. Za vsakim govorom so sledile velike ovacije gostom.

Imenom »Hlahoda« se je zahvalil za pozdrave predsednik društva dr. Mojejl, ki je v svojem govoru naglasal, da je ni sile, ki bi mogla razbiti nerazdružne vezi češkega in jugoslovanskega naroda. Po oficijelnem pozdravu je Glasbena Matica zapela »Bivali Čehove«, nakar se je ogromna množica

ljudstva med pevanjem narodnih pesni formirala v sprevod in med neprestanimi ovacijami spremlila goste v grajsko klet, kjer se je vršil zakusok.

Maribor, 13. maja. (Izv.) Ob 19. uri se je polnila slavnostno s slikami Masaryka, Petra in Aleksandra okrašena dvorana. Ob 20. uri je bila dvorana naddana do zadnjega kotička, da je moralo več sto ljudi oditi, ker niso dobili prostora. Koncert je pričel ob 21. uri z nastopom burno pozdravljenega moškega zbora, ki je pod kapelnikom K.P. Itrakom zapel »Bože pravde«, »Slovenec sem« in »Kje dumov mi«, katere je občinstvo poslušalo stoje. Sledil je burni aplavz.

Nato je zapel moški zbor dve pesniči, nakar je dobil dirigent prvi venec, ki mu ga je dala »Česka obec«. Z balkona, kjer so bile dame v narodnih nošah, se je vsilil na pevce cel dež cvetja. Pred odmorom je bil dirigentu poklonjen venec Glasbene Maticve.

Po dnmoru je ženski zbor zapel štiri Smetanove pesni, dočim so morale Sukove pesmi za ženski zbor s spremljevanjem glasovirja žal izostati, ker se je klavir nenadno pokvaril. Zaradi tega sta nastopila zopet moški in mešani zbor. Dirigentu je bil poklonjen še tretji venec, in sicer od Mariborskega ženskega društva.

Koncert, ki je umetniški uspel do popolnosti, je končal ob triletrni na 23. uro. Pevci so odšli navdušeno pozdravljeni v Narodni dom, kjer jim je priredilo Mariborsko žensko društvo slavnostni banket.

Vprašanje Slezije pred angleškim parlamentom

OSTER NASTOP LLOYD GEORGEA PROTI POLJAKOM.

London, 13. maja. (Izv.) Na današnji seji spodnje zbornice je ministrski predsednik Lloyd George govoril tudi o gorenješleskem vprašanju. V obšernem govoru je dejal, da se je pri ljudskem glasovanju za državno pripadnost večina v razmerju 6:4 izrekla za Nemčijo. Medzavezniška komisija je sklenila, da se oni deli dežele, kjer so imeli pri glasovanju Poljaki večino, združijo s Poljsko. Sedaj pa so Poljaki vzpizorili vstajo in zavezniške postavili pred gotovo dejstvo.

Ta korak je kršitev versailske mirovne pogodbe. Ako v tej zadevi ne postopamo popolnoma pravično, je dejal ministrski predsednik, potem bi cela stvar znala imeti za vso Evropo slabe posledice. Poljska mora biti zadnja dežela, ki je posku-

šala kršiti versailsko mirovno pogodbo. Poljaki naj si zapomnijo, da se niso osvobodili z lastnim orožjem, ampak da so jih osvobodili Angleži, Francozi in Italijani. Vsaka črna mirovne pogodbe pomenja eno angleško človeško življenje.

Poljaki odklanjajo vsako odgovornost za vstajo v Gornji Sleziji. Toda te odklonitve prihajajo malo pregošto. Zaradi tega je težko verjeti, da bi imele kaj več kot samo formalno važnost.

Anglija in njeni zavezniiki morajo držati svojo besedo tudi napram sovražniku in celo, če je potreba, proti sebi. — Lloyd George je končno izjavil, da ni poviada, da se Nemčiji ne bi smelo dovoliti, da s svojimi lastnimi četami napravi red v svoji pokrajini.

Iz načrta za enotni šolski zakon

Beograd, 13. maja. (Izv.) Komisija za izdelavo načrta enotnega šolskega zakona za vso našo državo je sprejela načelo štirirazredne mešanske šole, ki naj usposablja našo mladino za praktično življenje in za vso v razne strokovne šole.

Ravnatoke se razširijo na vso državo in bodo obhajale s skupnim razpisom. Imenovanja izvrši ministrtvo za prosveto na podlagi terno-predlogov okrajne komisije, ki ga prouči centralna komisija, v kateri ima tudi Udruženje jugoslovanskih učiteljev svoje zastopstvo. Učitelstvo je popolnoma enakopravno ostalim državnim uradnikom.

Za zidanje in vzdrževanje šol skrbi šolska občina iz svojega proračuna. Siromašnim občanom pomaga država. Država garantira za zidanje in vzdrževanje šol na ta način, na izplačuje vsak mesec dvanajstine po proračunu onim občanom, ki naj bi dajale šolam, kar jim pripade po proračunu.

FRANCOVE VARI V AMERIŠKIH ROKAH.

Praga, 13. maja. (Izv.) Svetovnoznano zdravilišče Francove vari se izpremeni v delniško podjetje. Potreben denar dajo Amerikanci na razpolago, ki prevzamejo 30.000 delnic po 50 dolarjev nominalne vrednosti. Od te množice delnic jih odstopijo 16.000 mestni občini Francove vari, tako da bo občina imela vedno absolutno večino v upravnem svetu novega podjetja.

Salandra na vidiku

Rim, 13. maja. (Izv.) Odlično nacionalistično časopisje se že delj časa bavi z vprašanjem, koliko časa še ostane Giolitti na mestu ministrskega predsednika. Skoro enoglasno prihaja do zaključka, da je stališče Giolittija omajano, ker so mu fašisti s svojim terorjem zrastle čez glavo. V parlamentarnih krogih se že resno razpravlja o sestavi novega kabineta, v katerem bi stopili fašisti, agrarci, liberalci, desničarji in nacionalisti. Predsedstvo te vlade bi prevzel Salandra.

SODNE RAZPRAVE PROTI NEMSKIM VOJNIM KRIVCEM.

London, 13. maja. (Izv.) Razprave o vojnih zločincih se začnejo dne 23. t. m. v Lipskem. K njim odide iz Anglije generalni državni odvjetnik (minister za pravosodje) sir Ernest Pollock. Pride tudi več znamenitih angleških odvjetnikov in juristov.

Volilni rezultati

Globoko: SKS. 87 (9), soc. dem. 27 (2), SLS. 55 (5).
 Gabrje: SLS. 24 (3), soc. dem. 45 (7).
 Bojsno: SKS. 21 (4), soc. dem. 33 (5), SLS. 6 (1).
 Blanca: SKS. 8, SLS. 12, JDS. 3, NES. 1 odborn.
 Sv. Krištof: SLS. 404 (20), napredna stranka 76 (4).
 St. Lenart nad Laškem: SLS. 75 (9), SKS. 54 (7).
 Dol pri Hrastniku: SLS. 60 (6), soc. dem. 28 (2), komunisti 52 (5), občinska gospodarska stranka 40 (3).

Ceškim pevcem

Ime «Hlahol» je v Jugoslaviji dobro znano. Odmevalo je pri nas že v prvih začetkih svojega obstoja in po njegovem vzoru smo tudi pri nas organizirali svojo «Glasbeno Matico» ter si v nji ustvarili vzgajališče domače narodne in umetne slovenske in slovanske pesmi. «Hlahol» je bil med prvimi velikimi češkimi pevskimi zbori, ki si je pridobil svetovno slavo z delom na polju češke pesmi. Danes ima seveda več vrstnikov, toda kot najstarejšemu in najzastavljnejšemu med njimi mu gre še vedno čast primata.

«Hlahol» ima svoje velike tradicije. Na krasnem Riegrovem nabrežju v Pragi, blizu Narodnega divadla ob Vltavi, stoji njegova lepa palača, na kateri se blišči napis «Pražský Hlahol». Tu je dom češke pevke umetnosti. Od tu so izšle širom češke domovine mnogotere dalekosežne kulturne pobude, od tu je donela češka pesem tolažilno in vzpodbujajočo v dobah narodnega robstva, veselo v trenutkih nacionalnih uspehov, zmagoslavno ob vstajanju češkoslovanskega naroda. Vdaj se kdaj slišal pri slovesnih prilikah mogočne «Hlaholove» zборе, je občutil v svojem srcu zmagovito silo češke pesmi in razkrila se mu je neznana in ponosna češka narodna duša. Tudi jugoslovanska pesem ima pod «Hla-

holovo» streho svoj dom in preko njega je tudi ona mnogokrat našla pot v češka srca. Sedaj se je «Hlahol» odločil za novo veliko delo češko-jugoslovanske vzajemnosti. Po dal se je na pot v Jugoslavijo in nam prinaša sladkobo in milino češke pesmi.

Z radostjo pozdravljamo naše ljudstvo drage brate zlate naše Prage. Izkazalo jim bo priskrbe simpatije in jim bo povedalo, kako zvesto bije njegovo srce za veliki naš bratski narod, ki roko v roki z nami koraka v solčno bodočnost. Zveza med češkoslovansko in jugoslovansko pesmijo bo še bolj okrepila naše srčne zveze in ravno v pesmi bomo spoznali, kako sorodni smo si in kako je treba, da posebno na kulturnem polju vršimo skupno delo, ki bo obogatilo naš narodni zaklad in bodo iz njega bodoče generacije črpale novih sil za napredek slovanske kulture.

Zato iskreno pozdravljamo češke brate v Ljubljani. Želimo jim najlepšega uspeha v njihovem plemenitem delu. «S pesmijo k srcem, s srci k domovini!» To lepo češko geslo naj se izpolni na njihovem potovanju, naj njih koncerti bodo povsod prava manifestacija češkoslovanske-jugoslovanske kulturne zveze.

Koroški dan v Ljubljani

Človeku se zdi, da je pri nas narodno navdušenje slammati ogenj, ki se hipoma vname in zopet ugasne. Kaj smo pričeli ob dnevi plebsitca in koliko je bilo pisanja, tudi navdušenja, a vse premalo dejanja, po stari slovenski navadi.

Par dni nas je našlo koroško vprašanje v složenem navdušenju za naše neodrešene brate, zbirali so se celo prostovoljci, ki so hoteli udariti na lasno pest, da osvobode osleparjene naše brate in popravijo krivico, storjeno vsemu našemu narodu. A to je bilo le mimogrede. Kmalu je sledilo pozabljenje in vneli so se strankarski boji. Namesto da bi delali na močno edinstveno državo, ki bi edina bila v stanu, kdaj uspešno nastopiti za svobodo našega Korotana, niso imeli tudi mnogi narodni krogi nujnejšega posla, kakor delati na oslavljenju naše države, oviranju in

ogrožanju ustave ter tako kazati svetlo našo nesolidarnost.

Med tem bojem smo skoro pozabili, da imamo še toliko in toliko neodrešenih bratov; za te so se zanimala skoro izključno le naša obrambna društva, tiho in brez priznanja in kar je najžalostnejše, brez pravega odziva javnosti...

Zdaj je stopil na dan «Gospodstviški Zvon», ki priredi jutri, na binkoštno nedeljo koroški dan, ki naj bo obenem manifestacija, da ne ugasne narodna misel, ki nas bo morala voditi prej ko slej, kot prva med vsemi.

Naj dvigne jutrišnji dan naše občinstvo iz narodnega mrtvila ter zaneči zopet ogenj narodnega navdušenja, obenem pa prinese poleg moralne tudi obilno gnotne koristi za našo še vedno ne izgubljeno Koroško.

Nov dokaz vafikanskega fašizma

Tržaški italijanski listi poročajo o neraziskanem nasilju, ki ga je izvedla rimska stolica nad Slovenci v neopredeljeni domovini. Na kandidatni listi jugoslovanske narodne stranke za Gorishko je kandidiral tudi primorski duhovnik Virgilij Šček. Rimski Vatikan je pa pritiskal na goriškega škofa Sedeja, da prepove Ščekovo kandidacijo, češ da je znan v italijanskih krogih kot skrajni italofof. — Listi poročajo, da je škof Sedej izvršil ta pritisk in da se je moral Šček odpovedati kandidaturi.

Resničnost je skoraj neverjetne vesti ne moremo v trenutku se kontrolirati, toda ako je resnična v svojem prvem delu — namreč da se je Vatikan izrekel proti kandidaturi slovenskega duhovnika na slovenskih tleh, je to tak udarec Slovenstvu, kakor jih je slovenski narod še malo doživel od svojih nasprotnikov in sovražnikov. Ako je to res, potem ves slovenski narod ve, kaj more še pričakovati od Vatikana, ki bje s pestjo v lice najprimitivnejšim državljanskim pravicam posameznega državljanca.

Kaj bodo na to rekli oni jugoslovanski katoliški škofje, ki na svoji zagrebški konferenci niso imeli poguma,

sprejeti odločnega protesta proti vafikanskemu fašizmu?

Ravno tako da misliti tudi drugi del vesti, ki pravi, da sta se goriški nadškof Sedej, ki ga poznamo kot zavednega narodnjaka, in kandidat Šček pokorila vafikanskemu fermanu; da se je škof Sedej toliko ponižal, da je izvršil pritisk na kandidata Ščeka, in da je kandidat Šček res poslušno odložil kandidacijo.

Taka taktika bi bila naravnost uničujoča, dala bi strašen primer našemu narodu v neodrešeni domovini, ko vidi, da padajo pred voljo fašizma na kolena slovenski vladiki in mož, ki mu je narod poveril zaupanje, da ga je imenoval za svojega predstavnika.

Ker nam je ta vest nerazumljiva in taka, da ji ne moremo verjeti, zato se v tej točki ne spuščamo v nadaljnja razmotrivanja. Pač pa nam je verjetna po vsi dosedajni vafikanski taktiki vest, da je sveta stolica hotela zadati nezasišeno krivico našemu narodu!

Ko dobimo točna poročila, bomo govorili jasno in odkrito, ker vafikanskega fašizma nam je enkrat za vselej dovolj!

Izid reških volitev

Sele sedaj se nam je posrečilo priti do natančnih rezultatov volitev v reško ustavotvorno skupščino.

Znano je, da so se volitve 24. aprila izvršile povsem mirno. Udeležba volilcev je bila velika, svojih dolžnosti so se posebno zavedali oni, ki so največ trpeli pod nasilnim režimom D'Annunzijevega arditov in legionarjev, delavci in Jugoslavlani. Ti so v protest proti nasilju kompaktno glasovali za avtonomsko listo prof. Zanello.

Ko so bile volitve končane in so komisije oddane glasove preštete, se je raznesel po mestu glas, da so fašisti propadli. Ker poraza niso pričakovali, so nasilneži vdrl v prostore centralnega volilnega urada, ukradli glasovnice in volilne žare ter vse to razglasili pred javnostjo na trgu. Menili so, da so s tem volitve uničene in da bodo razpisane nove.

Kako pa so se prevarili v svoji sodbi nam kaže dejstvo, da so volilne komisije imele preštete in zapisane vse glasove. Tudi zapisnik se je volilni komisiji posrečilo oti in ohraniti. Italijanska vlada, ki je v strahu za to doznala, je takoj razglasila po agenciji Stefani, da smatra volitve za veljavne. Družega ji pač ni kazalo sto-

riti, kakor podati to izjavo, čeprav fašisti proti njej vohunijo in groze, da pride za to izjavo obračun v zbornici, kjer ne bo imel Giolitti več večine in bo moral podati demisijo.

To vse pa ne izpremeni prav nič na dejstvih. Izid volitev je protokoliran in razglašen sedaj po celem svetu — za to so poskrbeli avtonomaši — in vsi fašistovski protesti ne bodo za legli prav nič. Reka je samostojna in ostane taka tudi v bodoče, upajmo še bolj samostojna kot je sedaj pod Zanellovo vlado v Bakru.

Reka s pripadajočo okolico je bila razdeljena v deset volišč. Izidi na posameznih voliščih so bili sledeči:

1. avtonom. 526 ital. blok 467 glasov,
2. avtonom. 354 ital. blok 306 glasov,
3. avtonom. 444 ital. blok 391 glasov,
4. avtonom. 485 ital. blok 393 glasov,
5. avtonom. 452 ital. blok 213 glasov,
6. avtonom. 544 ital. blok 364 glasov,
7. avtonom. 507 ital. blok 383 glasov,
8. avtonom. 546 ital. blok 403 glasov,
9. avtonom. 707 ital. blok 304 glasov,
10. avtonom. 323 ital. blok 231 glasov.

V mestu je torej dobila listo prof. Zanello 4887 glasov, dočim jih je dobil blok 3325.

V okolici so volilci glasovali skoraj enoglasno za avtonomsko stranko.

Na Kozall je dobila opozicija 1.053 glasov, blok 73 glasov, na Plash opozicija 617, blok 49 glasov. Skupaj je bilo torej oddanih v okolici za avtonomsko stranko 1670 glasov, za blok pa le 122.

V celi reški državi je dobila Zanellova avtonomaska stranka 6557 glasov, dočim jih je zbral fašistovski blok le 3447. Več kot dve tretini glasov je torej bilo oddanih za Zanellovo stranko. V zmislu čl. 38. reškega volilnega zakona pripade potentakem avtonomskem 57 poslancev, fašistovskemu bloku pa 19.

Glasovanje se je vršilo na Reki po listah, ki so imele vsaka svoj znak. Avtonomaska lista je imela za znak sliko domačega reškega zvonika, fašistovski blok pa sliko Rimskega loka (Arca Romana), ki se nahaja v starem mestu.

Po svetu

— **Konference v Rimu in Portorose.** Vrhovni svet v Parizu je sklenil, da se antantne vlade aktivno udeležijo konference v Portorose, Francija, Anglija in Italija pošljejo na to konferenco posebne zastopnike, ki ne bodo sodelovali samo z nasveti, temveč bodo tudi sodelovali pri sklepih. Konferenca v Portorose se bo začela takoj, ko bo konferenca v Rimu končana. Na rimski konferenci se sedaj razpravlja o vprašanjih prometa, trgovine in industrije.

— **Šibkost italijanski socialistov** se najljubše razvija iz poročil, ki jih vsak dan objavljajo fašistovske organizacije. Te namreč priobčujejo sezname vpljenih zastav socialističnih društev. Samo fašistovska podružnica v Modeni je vplenila socialistom nad 59 zastav, s katerimi so se socialisti selani tako ponosno postavljali. Najbolj značilno pa je to, da se socialisti ob naskokih na njihove svetilne niti ne zganejo, ter se sploh ne upajo reagirati na te protizakonite napade. S tem dajejo svojim sovražnikom sami pogum, ki jih bo po volitvah 15. maja najbrž temeljito izmordil.

— **Bivši avstro - ogrski vojni minister umrl.** Na Dunaju je umrl suoi po daljši bolezni bivši vojni minister generalni polkovnik Rudolf Stoeger-Steiner v starosti 60 let.

— **Londona posvetovanje zveze narodov o kreditu za Avstrijo.** 20. maja se začne v Londonu posvetovanje, na katerih se bo razpravljalo o finančnem vprašanju avstrijske republike. Dunajski listi pišejo, da se bodo tedaj podvzeli koraki za sanacijsko akcijo avstrijskih financ.

— **Prebivalstvo Madžarske.** Madžarski statistični urad razglša provizorične rezultate ljudskega štetja, ki se je izvršilo početkom letošnjega leta. Sedanja Madžarska ima 7.840.832 prebivalcev. Glavno mesto Budimpešta šteje 1.184.316 prebivalcev.

— **Novi kurz madžarske politike.** Te dni je v madžarskem parlamentu zunanji minister grof Banffy govoril o zunanjepolitičnem položaju. Dejal je, da je današnji položaj Madžarske nujen posledica sedanjih nepreklicnih sklepov zavezniških vlad, ki zahtevajo popolno izvršitev trianonske mirovne pogodbe. Zategadelj mora Madžarska v bodoče računati z razmerjem aktivnih držav ter se mora postaviti na edino mogočo podlago realne politike. Madžarska mora v bodoče preprečiti po slabševanje odnosov s sosednjimi državami ter si mora pridobiti njihove simpatije.

— **Angleško - francoska zveza.** V diplomatskih krogih se splošno govori, da je zvezna pogodba med Anglijo in Francijo gotova stvar. Soglasje glede bistvenih pravnih kontinentalne in splošne svetovne politike je že doseženo.

— **Referendum na Švedskem.** Ljudsko glasovanje namerava za posebno vprašanja uvesti švedska vlada. Švedski parlament je tozadevni zakon sprejel z veliko večino in prvo vprašanje, katerega bo rešilo ljudstvo, potom referenda, bo vprašanje o prepovedi alkohola.

Politične beležke

— **Državljanstva vzgoja s prižnice.** V nedeljo 8. t. m. je imel župni upravitelj Jožef Cuderman v St. Lambertu pri Litiji pri deseti maši pridigo, v kateri je med drugim svoje verne ovčice poučil tako - le: «Kakor vem, izdala je vlada neko obznanje, katerega prepoveduje hujkanje in zabavljanje proti državi, vladi in njenim narodnim poslanecem. Torej pazite, da bo vsak, kdor kaj govori, vedel proti komu govori. Lahko pridete pred kakšnega vohuna ter Vas bo za besedo, katero bode izrekli zoper vlado, naznanil in boste zaprti. Opozorjam Vas, da pazite, da ne nasledite; sicer pa lahko zabavljate kakor in kolikor hočete, samo pazite, da Vas kdo ne sliši, ki bi Vas potem naznanil.» — Mislimo, da je vsak komentar nepotreben.

— **Sapo jim je zaprlo.** Impozanten izid glasovanja o ustavnem načrtu v konstituenti je zaprl sapo tudi «najbolj informiranim» slovenskim listom. Današnji izdaji «Slovenca» in «Jugoslavije» niti ne omenjata izida glasovanja.

Se včeraj sta oba lista govorila o negotovosti vladne večine, a danes sta morala zamlčati izid glasovanja, ker bi se preveč osramotila pred svojimi vernimi bralci. No, mogoče je pa ti sramežljivi molčečnosti tudi kriva ona silajna in tolikokrat proslavljena točna in zanesljiva poročevalska služba.

— **Moralna katoliškega duhovnika.** V Senju na Hrvaškem je zaprisožen katoliški župnik Ivan Mikan hujskal vernike raz prižnico proti Srbom in narodnemu edinstvu. Proti temu je protestirala neka žena, katero je potem župnik Mikan z najnesramnejšimi besedami napodil iz cerkve. Žena ga je tožila in sodni pristav Gjuro Radić je obsodil katoliškega fanatika na 14 dni zapora. V tem času pa je delal sodni pristav Radić v Zagrebu sodni izpit, a župnik Mikan se je hvalil naokoli, da je pisal svojim prijateljem v Zagrebu naj intervenirajo privseučilišnih profesorjih v Zagrebu, da pri izpitu vržejo Radića, ker je obsodil katoliškega duhovnika. No, Radić je položil svoj izpit z dobrim uspehom, a župnik Mikan psuje profesorje, da niso nikaki patrioti in Hrvati, ker niso vrgli tega prokletega Vlaha!

— **Proti podonavski konfederaciji.** Povodom zaključka trgovske pogodbe med Čehoslovansko in Rumunijo piše v «Journalu des Debats» Gauvain, da so pokazali politiki male antante veliko dalekovidnost in razumevanje za realno politiko. Ko so svoje medsebojne zveze postavili najprej na močne gospodarske odnose, na podlagi katerih se more šele utrditi močna in slozna politična koalicija. Politika, odločnost in sporazum male antante je dober nauk pristajem in zagovornikom prošle podonavske konfederacije. Državniki male antante se zavedajo položaja svojih držav in uloge, ki jo morajo igrati te države v osrednji Evropi, zato so smatrali kot prvo in najprirodnejšo nalogo, da se države, ki so nastale na razvalinah bivše donavske monarhije, zvežejo medsebojno v močno enoto in to z novimi zvezami. Njih stremljenje obstoji v dejstvu, da hočejo v osrednji Evropi vzdigniti zgradbo iz popolnoma novega gradbenega materiala. Zato so njihovi državniki nasprotni prazni ideji zastarelih očetov donavske konfederacije, ki bi na razvalinah premaganih zgradila iz istega materiala stavbo, katere bi vrgel zopet vsak vihar.

— **Bridka šala z resnimi posledicami.** Kakor smo že javili, je agencija Stefani razglasila, da so reške volitve ve-

ljavne in da vsled tega ostane pri rezultatu, do katerega je prišlo 24. aprila. Fašistovske kroge v Italiji je to poročilo zadelo v živo in sedaj krvavo tožijo nad «bridko šalo», kakor imenujejo izjavo in se zgražajo nad Giolittijem, ki se je predrznil priznati voljo reškega prebivalstva. Edino tolažilo, h kateremu se fašisti zatekajo, je 15. maj, o katerem pravijo, da se bodo tega dne nad Giolittija znesli na ta način, da ga bodo takoj, ko bo novi parlament pod streho, v političnem življenju za vedno onemogočili. Radi verjemanem, ker jim Giolitti sedaj ne more dati ničesar več.

— **Italijani se hudejejo.** Batine, ki jih je dobila italijanska vojska od Korfantijevih vstajev v Sleziji, so grozno razburile italijansko javno mnenje; listi kar tekmujejo med seboj, kdo bo bolj pošteno ozmerjal Poljake, ki so si predrzili še enkrat pred svetom razkrinkati italijansko junaštvo. Jako značilno pa je, da skoro vsi italijanski listi primerjajo Korfantijeve vstaje z macedonskimi in srbskimi komitaji, kar je dovolj jasen dokaz, da se Italijani teh komitajev boje že zdaj, ko že niti posla niso imeli z njimi. «Popolo Romano» pravi, da hoče Poljska vpeljati v Evropi balkanske metode, ker poljska vstaja je prava akcija macedonskih komitajev, ki so navidezno na svojo roko, a na skrivnem organizirani in vzdrževani od svojih vlad pripravljali bune po Balkanu. «Il Pacea» pravi, da so Korfantijski vstaji pravi macedonski komitaji, ki so slepo orodje poljske vlade. Z organizacijo vstaje v Sleziji je Poljska dokazala, da ji ni mesta med kulturnimi in civiliziranimi državami! «Corriere della sera» pravi, da je Korfantijsko navaden pustolovec in propalica, njegovi vstaji so pa komite v macedonskem smislu in pomenu besede. Vstaja v Sleziji je dobro pripravljena in organizirana popolnoma vojsko. List poziva italijansko vlado, da pošlje takoj ojačenja v glasovalno ozemlje in začne prelitto italijansko kri. — Tudi ostali listi pišejo v tem smislu in tonu ter zahtevajo od vlade najenergičnejši nastop in odločno intervencijo v Varšavi. — Pisava italijanskega časopisa je popolnoma razumljiva, ker je bil poraz italijanske ekspedicijske vojske jako občuten. Kar se tiče zahteve, da se odpošljejo nova ojačenja v Slezijo, je pa že padla odločitev vojskega odseka vrhovnega sveta, po kateri se odklanja angleški predlog o vsaki intervenciji v Sleziji.

Domače vesti

Ljubljana, 13. maja.

— **Ljubljanskemu prebivalstvu** Ljubljana pozdravi danes prvič po osvoboditvi drage brate iz Češke, ki prihitijo k nam, da navežejo z nami one bratske stike, ki smo jih započeli v Pragi pred prvratom v aprilu 1918. Pozivljamo rodoljubno ljubljansko prebivalstvo, da okraši hiše z zastavami in se v največjem številu udeleži slavnostnega sprejema na kolodvoru. — Dr. Ivan Tavčar.

— **Odlikovanje.** Profesor na ljubljanski realni Fran Jeran je za posebne zasluge na polju mladinske oskrbe odlikovan z redom Sv. Save V. razreda.

— **Iz seje kranjskega občinskega odbora.** Iz Kranja nam poročajo: Danes se je vršila seja našega novega občinskega sveta. Na seji so se izvolili razni odseki, ki so se nato takoj konstituirali. Za načelnika finančnega odseka je izvoljen gosp. Ivan Savnik, stavbenika odseka gosp. Maks Fock, tržnega Marenčič, policijskega Franc Savnik, ubožnega Franc Holzacker, zdravstvenega dr. Globočnik, odseka za razsvetljavo dr. B. Sabothie, vojaškega prof. Zupan. Po volitvah se je razvila zanimiva in živahna razprava o nujnem predlogu dr. Sabothije, naj se pošlje ustavotvorni skupščini peticija z zahtevo, da se imenuje naša država Jugoslavija. Prof. Marinko je postavil protipredlog, naj se izreče občinski odbor za državno ime Srbija. Po daljši, mestoma precej burni razpravi je umaknil dr. Sabothie svoj predlog, nakar je bil z 18 glasovi sprejet predlog prof. Marinka, naj se mestni odbor izreče za naziv Srbija.

— **Zlobnost in neumnost.** Parkrat se je javilo v slovenskem novinstvu, da je odpotoval dr. Ravnihar kot podstarosta Jugoslovanskega sokolskega saveza na kongres francoskih gimnazistov v Lille; da je odpotoval poverjenik Ribnikar na konferenco, ki jo je sklicalo v Beograd ministristvo za socialno skrb, da se najde kak način za ublaženje stanovanjske bede. Toda «Slovenec» prinaša danes zlobno in neumno vest, da sta odpotovala poverjenika dr. Ravnihar in Ribnikar v Beograd, da opravita ljubljansko pokrajinsko vlado glede obznane. Ako to piše mariborska «Straža», je to razumljivo; toda kot se vidi, je začel že «Slovenec» slediti stopinjam mariborske žurnalistike.

— **Mistifikacija javnosti.** Iz Ptuja nam pišejo: Nameščeni Herbersteinovega posestva v Sloveniji so v «Jugoslaviji» napadli okrožnega agrarnega poverjenika v Mariboru dr. Pfeifferja, da je v svojem uradovanju pristranski, ker je odstavil prejšnjega ravnatelja Gumperta in nastavlil novega ravnatelja Ambroža. Gumpert

je židovski Nемеc, osvražen pri ljudstvu; Ambrož pa je Slovenec, priljubljen pri ljudstvu in izvrsten ekonom. Kot narodnjak in strokovnjak je moral priti brezpogojno v poštev, dočim je nemški židovski buršak Gumpert moral biti definitivno odstavljen, ker je zlorabljal tudi svoj vpliv in hujskal proti sedanjemu stanju.

— **Delavske zbornice.** Iz Beograda poročajo, da je ministrski svet podpisal naredbo o delavskih zbornicah. Nova naredba je izdelana na podlagi, na kateri je bila postavljena stara delavska zbornica v Beogradu. Izpremembe in popolitve obstoje zlasti v tem, da bodo nove delavske zbornice ščitile tudi kulturne in socialno - ekonomske interese intelektualnega proletarijata. Naredba predvideva, da se bodo zbornice vzdrževale same, ker bodo delavci imeli več zaupanja v institucijo, katero sami vzdržujejo; država pa bo subvencionirala zbornice edino glede pokritja za izredne stroške. Delavske zbornice se osnujejo v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu, Splitu, Sarajevu in v Novem Sadu. Naredba stopi v veljavo dne 15. junija 1921.

— **Poturica.** K novice, ki smo jo priobčili pod tem naslovom, nam še pišejo: Karel Jussig je rodrom Režijan iz Italije. Pred vojno je bil uslužben pri znani nacionalno zagrizeni lesni trgovini Pietro Plussi na Bledu. Zanimal se je že takrat za slovenske obmejne kraje, vsled česar so prišli na sum, da se mož havi s špijonažo v prid Italije. Ker so mu bila dobro znana naša gorska pota, se mu je posrečilo pobegniti v Italijo, predno so ga oblasti izsledile. Med vojno je Jussig v Italiji napredoval do častnika. Bil je pri cenzuri v Rimu, kjer je našim ljudem storil dosti škode. Jussig je fanatičen Italijan in v pravem pomenu besede poturica. Ker se zadnji čas vračajo v naše goranske kraje razni Jussigji, bi bilo umestno, če bi naše oblasti v obmejnem pasu ne oddajale gozdov in eksploatacijo Italijanom, ker ni dvoma, da bodo vrgle italijanske oblasti zopet cele množice vohunov v naše obmejne kraje.

— **Zupanska volitev v Celju** bo v sredo, dne 18. maja ob 5. popoldne na prvi seji novega občinskega odbora.

— **Članom «Jugoslovanske Maticе»** v Ljubljani. Dne 29. maja se vrši v Ljubljani pokrajinski zbor «Jugoslovanske Maticе» za Slovenijo, ki prevzame vodstvo dela in podružnice «Jugoslovanske Maticе» v Sloveniji. Dosedaj je upravljala te posle glavna podružnica «Jugoslovanske Maticе» v Ljubljani. Na pokrajinski zbor pošljejo vse podružnice svoje iz-

voljene delegate. (Na vsaki 50 članov pride po en delegat). Izvolitev delegatorov je potrebna tudi v Ljubljani. Zato vabi odbor glavne podružnice »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani vse svoje člane, ki stanojejo v Ljubljani in bližnji okolici (Vič, Glince, Šiška, Udmat, Moste itd.) na sestanek, ki se vrši v četrtek dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani bivšega deželnega dvorca. Razgovor bi obsegal a) določitev delegatorov za pokrajinski odbor, b) bodoča organizacija »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani. V interesu stvari vjdno vabimo vse člane in prijatelje »Jugoslovenske Matice«, da se tega sestanka udeležijo v največjem številu.

* **Jugoslovanski mornarji v Italiji odpustijo.** Vsi mornarji jugoslovanske narodnosti, ki so bili zaposleni na italijanskih trgovskih ladjah, so iz službe odpustili. Število žrtev italijanskega nacionalnega fanatizma znaša približno 2500. Od udruženja mornarjev so zahtevali, da se jim takoj vrnejo njihove vloge, ki znašajo dva in pol milijona lir.

* **Zgradbe za železničarje v Zagrebu.** V Zagrebu zgradi država dve trinadstropni stavbi za železničarje, katerim sledita pozneje še dve stavbi. Prvi dve stavbi morata biti dograjeni do 30. decembra 1921.

* **Pogreb dr. Rajha.** Danes dopoldne se je vršil v Ljubljani pogreb pokojnega dr. Jakoba Rajha, odvetnika v Slovenjgradcu. Lepo število njegovih prijateljev in spoštovalcev ga je spremlilo na zadnji poti. Vsi, ki so poznali tega skromnega, ljubeznivega moža, njegovo solčno naravo, njegovo iskreno jugoslovansko čustvovanje, mu ohranijo trajen spomin. Naj v miru počiva.

* **Umrli** je v Beogradu demokratski poslanec Gjorgije Denković iz Kumanevega. Pokojni je bil veleizslužen narodni delavec, med visoke naobrazbe in ljubeznivega značaja. Posebno so se mu omilili naši slovenski kraji in opetovano je posejal s svojo rodbino Bled, Bohinj, naša štajerska kopalska, prijazne Slovenske gorice. Bodi iskrenemu Jugoslovani ohranjen prijazen spomin!

* **Gospodski zvon** pozivlja vse one gospodične in gospode v Ljubljani, ki bi iz narodnega priručnika hoteli sodelovati pri prodaji cvetic, naj se javijo v nedeljo zjutraj ob 8. uri v magistratni dvorani.

* **Promenadni koncert »Gospodskega zvana«** se vrši v nedeljo dne 15. maja t. l. od 11. do 13. ure v Ljubljani v Latemanovem dvorcu. Svira godba Dravske divizije pod vodstvom g. dr. Cerina. Za slučaj slabega vremena se preloži koncert na ponedeljek dne 16. maja t. l.

* **Kolo jugoslovanskih sester** poziva svoje članice, da sodelujejo v nedeljo pri cvetličnem dnevu na korist našim koroskim bratom-trpinom. Gospodične prodajalke cvetic naj pridejo v nedeljo ob 8. uri zjutraj na magistrat, kjer dobe cvetlice za razprodajo. Koncerta v Zvezdi se udeležijo vse članice polnoštevno!

* **Novo gasilno društvo.** Na Brezovici pri Ljubljani se je ustanovilo gasilno društvo, ki bo na binkoštni ponedeljek proslavilo blagoslovljenje svoje brigadnice. Popoldne pa se bo vršila veselica, na kateri bo sodelovalo pevsko društvo »Slavija« z Viča in godba jugoslovanskih železničarjev iz Ljubljane.

* **Javno predavanje v Mestnem domu v Ljubljani.** Na binkoštni torek, 17. maja, predava ob 5. uri popoldne vsenarodni profesor g. Fr. Hlešč o poljski Gornji Sleziji. K zanimivim predavanjem vabi Kolo jugoslovanskih sester in Društvo prijateljev poljskega naroda.

* **Koncert v hotelu »Tivoli«** v Ljubljani. V nedeljo dne 15. maja dopoldne od 10. do 1. ure popoldne pa od 4. do 9. ure zvečer: v ponedeljek 16. maja istotako dopoldne od 10. do 1. ure, popoldne pa od 4. do 9. ure zvečer. Vstopnina prosta.

* **Nov sanatorij na Golniku.** Komisija za preskoro vračajočih se vojakov v Ljubljani razpisuje oddajo vseh težakih, zidarskih in tesarskih del pri zgradbi novega sanatorija na Golniku (postaja Križe pri Trzinu na Gorenjskem). Vse gradbeni material dobavi Komisija sama in odda delo po enotnih cenah, ki naj jih ponudniki upoštevajo s številkami v popisu naše občinstvo razumelo to dobro voljo in omogočilo reviji nadaljni razvoj. Program je lep in ker je v njem vse, kar je v zvezi z našim družinskim, družabnim, umetniškim in narodnim kulturnim življenjem, bo nam »Vesna« lahko prinesla še mnogo našega lepega in novega. To nam kaže prva številka. Vsebinska 1. zvezka je prav zanimiva, slike so lepe in moramo priznati, da je »Vesna« po svoji znanosti naš dosedaj najlepši ilustrirani list. V njem se bo družilo lepo s koristnim in »Vesna« postane lahko naš pravi domači zaklad. Vsebinska: J. E. Rubin: Nezgoda; — Dr. Iv. Lah: Božena Nemeova. — Petindvajsetletnica Imre Polakove (s slikami). — Arh. Kregar: Naš dom (s slikami). — Našim mladičom (s slikami). — Modne slike. — Pariško pismo. — Naša ženska družba. — Naroda se v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16.

* **Hrvatski koncert pevskega zbora »Lisinski«.** Prvak zagrebških pevskih društev »Lisinski« priredi v Ljubljani enega eventuelno dva koncerta v dneh 24. in 25. maja. Prvi spored bo obsegal izključno jugoslovanska dela hrvatske, srbske in slovenske glasbene literature. Spored drugega koncerta bi obsegal moderna dela češke, ruske in francoske glasbene literature.

razpisanih del. Pravilno izpolnjene in ekovane ponudbe je vpslati v zaprtih ovitkih do dne 23. maja t. l. razpisovalki v poslopje St. Peterske vojašnice v Ljubljani. Ponudbe je staviti na v to sestavljene obrazce, ki jih je dobili pri Komisiji, kjer bodo na vpogled tudi vsi načrti od 17. do 21. maja 1921. Komisija si pridržuje pri oddaji dela popolno svobodo.

* **Razpisana mesta okrajnih babic.** V občinah Krško, Leskovec, Velika Dolina, Smarjeta in St. Jurij pod Humom je prosto po eno mesto okrajne babice. Z vsakim teh mest je spojena letna plača 1000 kron. Prošnje je vložiti do 5. junija pri okrajnem glavarstvu v Krškem.

* **Belgijski konzulat v Ljubljani.** Iz Beograda se nam poroča, da je vlada ugodila prošnji belgijskega poslanstva, da se v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu osnujejo honorarni belgijski konzulati.

* **Smrtina kosa.** V Gornji Radgoni so v petek pokopali sodnega kancelista Frana Velaka, starega komaj 42 let.

* **Trboveljski komunisti.** Iz Trbovelj nam javljajo, da so oblasti izsledile živahno društveno gibanje komunistov, čeprav je strogo prepovedano. Ko so nato sledile nekatere aretacije, so komunisti nabili na brozjavne droge letake, v katerih pozivljajo k odporu. Preiskava bo doglala, ali je zapleten v afero tudi komunistični poslanec Koren, ki se prav čisto vozi čez mejo in nazaj in prinaša iz Avstrije prepovedane spise.

* **Nogomet Ilirija: Sparta, Zagreb.** Na binkoštno nedeljo in ponedeljek igra proti Iliriji zagrebška Sparta, eno prvih, najsimpatičnejših in najbolj fair zagrebških moštev. Sparta je že večkrat igrala v Ljubljani, njena igra bazira na povsem moderni kombinaciji. Pričetek tekme oba dni ob 17. uri.

* **Od Sv. Miklavža pri Ormožu** nam javljajo, da je pretekli teden umrl tamkaj posetnik Prapotnik, umen in pošten gospodar. Zanimivo je, da je mizar, ki mu je delal krsto, takoj, ko je mirlica položil v njo, tudi sam izdihnil. Zadel ga je kap. Sedaj leži ob strani Prapotnika.

* **Roparski napad.** Pretečeno nedeljo je 19letni fant Jožef Dobovišek napadel pri Brezjah Ivano Tajfar iz Ljubljane ter ji s silo iztrgal ročno torbico, v kateri je imela 400 kron, potem pa zbežal v bližnji gozd. Orožniki iz Podnarta so napadalca še istega dne izsledili in aretirali.

* **Pogrešana deklica.** Kakor se nam poroča, je dne 4. maja 14letna Sofija Petrič, hči železničarja iz Ljubljane, neznano kam odšla in se do danes ni vrnila. Petrič je za svoja leta dosti velika, vitka, podolgastega belega obraza, plavalasa, ter je bila oblečena v rdečo obleko z belimi progami; na glavi ima črno ručo in nosi nizke čevlje.

* **Grozna smrt.** Krovski pomočnik Dominik Hrestak je bil predvečerašnjem na neki dvonadstropni hiši v Zagrebu zaposlen s poprav stebre. Pri tem je stopil na strešni zleh, ki se je pod težo odrgal. Hrestak je padel na cestni tlak ter si razbil glavo. Unirajočega so prepeljali v bolnico. Ni upanja, da okreva.

* **Vlom v cerkev.** Nedavno je bilo vlomljeno v cerkev Sv. Martina v Dolnji Voči, občina Maruševac, in ukradena srebrna in pozlačena monstranca v vrednosti 50.000 kron. V cerkvi v Maruševcu pa je bil ukraden antični kelih neprecenljive vrednosti.

* **Drzen vlom** je izvršil večeraj v Zagrebu brezposeln čevljarški pomočnik Oton Srpič. Pri Arsenčevi menjalnici v Nikoličevi ulici je razbil veliko šipo izloženega okna, pograbil en bankovec za 1000 dolarjev in dva bankovca po 100 dolarjev, ter se potem spustil v beg. Seveda so ga kmalu ujeli in spravili pod ključ.

* **Velika tatvinska družba pod ključem.** Kakor se brozjavlja iz Sarajeva, je tamkajšnja policija izsledila veliko tatvinsko družbo, ki je v zadnjem času izvršila v Sarajevu več drznih vlomov. Tatvine so se izvršile le v večjih manufakturnih trgovinah. Večji del ukradenega blaga se je še našlo v skrivališčih, drugo pa se je že prodalo v Zagrebu. Krivci so bili izročeni državnemu pravdnstvu.

PRODUKCIJA IN CENE PREMOGA.

Leta 1913. so producirali premogovniki Trbovlje Zagorje, Hrastnik, Ojstro in Kočevje čez 13 milijonov stotov. Za časa vojne ni bilo mogoče vzdržati produkcije na tej višini. Vendar se je produciralo letno še 11 do 12 in pol milijona stotov. Leta 1919. pa je znašala produkcija samo še 9-2 milijona in se je leta 1920. zvišala le za 1 odstotek. Produkcija je tedaj po preobratu za povprečno 30% manjša, kakor je bila v predvojni dobi.

Na produkcijo vplivajo sledeči faktorji: a) tehnične naprave; b) preskrba z zadostno množino in z dobrim materialom; c) produkcija posameznega delavca.

Kar se tiče tehničnih naprav, so iste približno na isti višini, kakor so bile pred vojno. Na gori omenjenih premogovnikov se je zadnji dve leti investiralo veliko milijonov kron. Radi posebnih razmer po preobratu se je sicer kljub prizadevanju od strani vlade dogodilo, da je zmanjkal obratni material, in sicer posebno bencin, mazilno olje in včasih tudi razstrelivo, a to samo za kratko dobo. Te težkoče pa se niso leta 1920. več ponavljale, materiala je dovolj in tudi primerne kakovosti.

Glede delavstva bi bilo sledeče pripomniti: Leta 1913. je bilo pri omenjenih premogokopih zaposlenih 5600 delavcev, leta 1920. pa 8400 delavcev. Število delavstva se je torej povišalo za 2800, t. j. za 50%.

Za presojo produktivnosti delavstva je važno vprašanje, koliko izkoplje povprečni poedini v jami zaposleni delavec na vsak delavnik (šilt). Leta 1914. je znašala produkcija vsakega delavca v jami na glavnem premogovniku v Trbovljah na en delavnik 10-5 stota, leta 1920. pa samo 6-5 stota. Jamski delavec je produciral torej na en delavnik v letu 1920. za 37% manj nego leta 1913. Pripomnimo še, da je veljal tudi pred vojno kakor sedaj osemurni delavnik.

Po preobratu se je vpeljal sistem minimalnih mezd in v novem času vlenjski sistem. Ta sistem obstoji v sledečem: Vsak delavec dobi najmanj minimalno plačo, to je 35 K, 30 K, 24 K, oziroma 17 K, in sicer po kategoriji, ki kateri spada. Razen tega dobi še dnevno fiksno draginsko doklado od 27 K in nabavni prispevek četrtletno 500 K. Za vsakega družinskega člana se plačuje doklada, in sicer za ženo 15 K in za vsakega otroka 13 K dnevno, ter četrtletno 200 K, oziroma 150 kron nabavnega prispevka. Kopač, kateri ima ženo in štiri otroke, si zasluži tedaj v minimalni plači na delavnik 146 kron.

Leta 1914. je zaslužil delavec povprečno 3-34 K na dan. Danes znaša povprečni zaslužek delavca na delavnik približno 110 K. Delavec si zasluži torej 33krat več, kakor v predvojni dobi. Material stane povprečno 35krat več nego v predvojni dobi. Cena za kosovni premog je bila leta 1914. za tono povprečno 17 K, danes znaša cena kosovnega premoga 523 K, t. j. za 31krat več nego leta 1914. Če bi delavec produciral toliko, kolikor pred vojno, bi se zmanjšali proizvodni stroški za premog za kakih 35 odstotkov. Pri tem bi lahko ostale delavske mezde iste kakor sedaj.

Rešitev celega za naše narodno gospodarstvo važnega premogovnega vprašanja je tedaj iskati v zvišanju produkcije. Radi sedanje dragine ne moremo misliti na znižanje mezd, izhoda je iskati v spopolnitvi mezdnege sistema v tej smeri, da bi se delavec, ki napenja svoje sile in delavno moč v posebni meri, tudi posebno odškodoval.

— **Ljubljanski veliki semenj.** Kakor smo že poročali, se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921. »Ljubljanski veliki semenj«. Opozarjamo zainteresirane trgovske, obrtniške in industrijske kroge v njih lastno korist, se enkrat na to prireditelj, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovski svet s svojimi proizvodi in se zato nameravajo udeležiti s svojimi proizvodi omenjenega sejma, dobe brezplačno prijavnice in sejniški red z izbranimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg št. 6/II. Oglasiti se je osebn ali pismeno. Ker se prijave razstavljajcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja t. l., se pozivajo vsi zainteresirane, da dopolnijo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznačenega roka na sejniški urad.

— **Kmetijski pouk po deželi.** Poverništvo za kmetijstvo hoče po deželi po možnosti pospeševati kmetijski pouk in sicer ob nedeljah in drugih priložnih dnevih. Kmetijske podružnice, z druge in drugi zainteresirani, ki želijo dobiti za svoje prireditve kmetijske predavatelje, naj se obrnejo pravočasno na poverništvo za kmetijstvo in naj naznanijo, kdaj in za kake prilike želijo dobiti predavatelja. Te prošnje je treba pravočasno predložiti, najbolje en mesec prej, da bo mogoče vsa podrobno pravočasno uveljaviti in prijaviti.

— **Mariborsko seimsko poročilo** z dne

10. maja. Prignanih je bilo 111 volov, 143 krov, 3 biki, 11 telet in 14 konj, skupno 282 glav. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli kg žive teže 17 do 19, polpitani 15 do 18, plemenski 12 do 16, biki za klanje 12, klanke krave debele 16 do 19, plemenske 16 do 18, molzne 13 do 14, breje 12 do 15, mlada živina 13 do 15, teleta 16 do 17, krave za klobase 7 do 10, volovsko meso I. vrste 27, II. vrste 25, meso od bikov, krav in telic 24, telečje meso I. vrste 25, II. vrste 23, sveže svinjsko meso 32 kron.

— **Državna drevesnica** se ustanovi v Ptuj, s čemer bo ustrezno vsemu prebivalstvu, ki se zanima za sadno drevje.

— **Regulacija Pesnice.** Iz Ptuja se nam poroča: Regulirani del Pesnice se je popravil in se je nasadilo vrbe. Kakor hitro bosta državni proračun in za regulacijo Pesnice določena postavka sprejeta, se bodo pričela nadaljna nova dela.

— **Živnorejci ptujskega okraja,** ki so se priglasili za poučno potovanje in nakup plemenske živine v slovenjgriškem okraju, odpušajo iz Ptuja v ponedeljek, 16. maja dopoldne.

* **II. kmetijski gospodinski tečaj** v Ptuj se prične 17. t. m., ker se je priglasilo zadostno število udeleženk. Prostora je še za šest deklet, ki se lahko javijo pri tajništvu ptujskega okrajnega zastopa.

— **Seznam zadolžnic štiridstotnega konvertiranega posojila iz leta 1895,** katrega kuponi so bili izdani pri berlinskem trgovskem društvu dne 1. julija 1914. in kateri se po mirovni pogodbi ne bodo izplačali, je natisnjen in se prodaja pri generalnem ravnanstvu državnih dohodkov. En seznam stane 25 dinarjev.

— **Razpis dobave pisarniskega materiala za Upravo državnih monopolov v Beogradu.** Dne 27. maja 1921 ob 16. uri se bo vršila v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu ponudbena licitacija za nabavo raznega pisarniskega materiala, posebno: kanelijskega in konceptnega papirja, pivnika, črtanega in papirja za strojno pisanje, ovojnega papirja, ovitkov, ravnil, peresnikov, tinte, svinčnikov, trakov za pisalne stroje, radirk, toaletnega mila itd. itd. Kavcija znaša za domačine 10 odstotkov, za tujce 20 odstotkov. Ponudbe je poslati Upravi državnih monopolov v Beogradu, kjer so seznanjeni predmetov, ki jih je dobaviti, dobavni pogoji in drugi pripomočki na vpogled. En izvod razpisa, pogojev in seznam blaga, ki ga je dobaviti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesantom izročiti. (št. 4114).

— **Nove carinske posredovalnice.** V zagrebškem carinskem okrožju je izdala generalna direkcija carin koncesijo za izvrševanje carinskih poslov šestim novim carinskim posrednikom. V Ljubljani sme opravljati iste posle tudi podjetje »Balkan«.

— **Koliko ladij ima Jugoslavija?** Naša država ima sedaj 148 trgovskih ladij, ki služijo osebnemu in blagovnemu prometu na morju ter 21 vojnih ladij, in sicer 6 večjih in 15 manjših, ki so nam pripadle od bivše avstro-ogrske vojne mornarice. Skoraj vse vojne ladje pa so potrebne še večjih ali manjših poprav.

— **Obalni promet v Istri.** V Trstu se je osnovalo novo parobrodno društvo »Arctid«, ki je dobilo od vlade deset manjših parnikov na razpolago. Društvo bo oskrbovalo obalni promet v Istri.

— **Novi pomoli v Bakru.** Družba »Gorani« v Zagrebu namerava zgraditi v Bakru lasen, 130 m dolgi pomol. Vse potrebni material bo dobavljala družina tvornica cementa.

— **Povečanje tvornice za kvas.** V Savskem Marofu se je tamojšnje podjetje Vinka Mayerja za izdelovanje kvasa izpremenilo v delniško društvo. Podjetje, ki je izdelalo dosedaj okoli dva vagona kvasa na leto, se bo znatno razširilo, tako da se bo produkcija dvignila na štiri vagona. Reorganizacijo podjetja financirajo Trgovinska banka v Zagrebu in nekateri domači interesi.

— **Uporaba premoga v Pečuju.** Repariacijska komisija v Parizu je sedaj končno rešila vprašanje uporabe premoga v Pečuju. Kakor znano, je imela dosedaj naša država po vojaštvu zasedene štiri rove in je se iz teh dobila samo del premoga, dočim je morala ostalo množino oddati Madžarski kot plačilo za popraviljanje naših vagonov, nekaj pa tudi repariacijski komisiji v Parizu. Od sedaj naprej bo imela naša država pravico na 54 odstotkov pridelka v sedmih rovih.

— **Brodarski promet med Beogradom in Budimpešto** je dosedaj zelo nepovolen, ker so morali potniki, prihajajoči iz Beograda, v Bači čakati skoro cel dan na zvezo z madžarskimi parniki. Med obema vladama je sedaj dosežen sporazum, da bodo madžarski parniki prihajali istočasno kakor naši, tako da bodo imeli obojestranski potniki direktno zvezo.

— **Davek na luksuzno blago na Dunaju.** V dunajskem občinskem svetu je socialdemokratska stranka predložila zakonski načrt o davku na luksuzno blago v mestni občini Dunaj. Po tem zakonskem načrtu se imajo vsi predmeti, ki so kvalificirani kot luksuzno blago obdavčiti pri malih prodajih z luksuznim davkom v znesku 15 odstotkov od prodajne cene. Ta davek morajo plačevati vse prodajalne, tudi zadržne. Po tem zakonskem načrtu je pridržano občinskemu svetu, da določi.

katere prodajalne imajo plačati luksuzni davek. Občinski svet ni dolžan obremeniti s tem davkom vseh prodajalen, ki prodajajo luksuzno blago, ampak se ima odločiti na lego in opremo posamezne prodajalne, na krog odjemalcev, na renomo obkrožene trgovine in na druge okoliščine, iz katerih izhaja, da služi dotična prodajalna več ali manj luksuznim potrebam. Zakonski predlog navede sledeče: Slaščice, šokolado, delikatese, likerje, cvetlice, kovčke iz usnja, galanterijsko robo, manufakturno robo iz svile, polsvile, umetne svile, iz tila, batista in iz enakih žvarin, nadalje obleko iz takega blaga, frake, smokinge, kopalno obleko, čevlje iz laka, boljše klobuke za gospode in dame, brušna ogledala, posodo iz porcelana, ure, preproge, različne prte, dežnike in solčnike, umetnine vseh vrst itd. Radi tega zakonskega načrta je nastalo na Dunaju veliko razburjenje, vsled česar so se nekateri zastopniki social-demokratov izjavili, da načrt v sedanjih obliki ne more biti sprejet, ampak da ga bo treba bistveno spremeniti.

Borza 13. maja

Zagreb, devize: Berlin 225 — 227, Milan 700 — 710, London 530 — 534, Newyork 133, Pariz 1131 — 1136, Praga 194.50 — 195, Svica 2450, Dunaj 22.55 — 23, Budimpešta 65 — 66. Valute: dolar 129 — 131.50, avst. krone 22.50 — 23, rublji 55 — 60, češke krunice 192, franki 1120 — 1130, napoleonori 460 — 468, marke 226 — 230, leji 228, ital. lire 685 — 690.

	denar	blag
Banka za Primorje	910	920
Hrvatska eskomptna banka	1310	1355
Ljubljanska kreditna banka	900	910
Jugoslovanska banka	510	520
Slavonija	870	890
Trgovsko-obrtna banka	380	383
Jadranska banka	1960	1980
Praedion	10000	10100
Rečka pučka banka	440	455
Banka Brod na Savi	500	505
Gutman	1300	
Narodna banka	610	615
Srpska banka	720	730
Slovenska eskomptna banka	525	
Ljublj. strojne tov. in ladj.	870	
Narodna šumska industrija	555	575
Gorania	600	640

Beograd, valute: dolar 33.30 — 33.50, franki 274 — 277, lire 170 — 172, leji 55 — 57, marke 56 — 56.50, češke krone 47 — 48, napoleonori 115 — 116, Devize: London 134 — 134.50, Pariz 280 — 281, Zeneva 605 — 610, Solun 185 — 195, Praga 48.60 — 48.75, Dunaj 5.65 — 5.75, Berlin 55.50 — 56.75, Milan 175 — 176. Efekti: Narodna banka SHS. 2880 — 2950.

Dunaj, devize: Zagreb 438.25 — 442.25, Beograd 1750 — 1750, Berlin 1007.50 — 1013.50, Budimpešta 277.50 — 280.50, London 2330 — 2350, Milan 3115 — 3135, Pariz 4900 — 4940, Praga 845 — 851, Varšava 61.50 — 66.50, Curih 10.425 — 10.475, Valute: marke 1007 — 1013, funti 2325 — 2345, franc. franki 4870 — 4910, lire 3100 — 3120, dinarji 1742 — 1765, poljske marke 68 — 70, švic. franki 10.315 — 10.375, češkoslov. krone 844.50 — 850.50.

Praga, devize: Berlin 117.75 — 119.75, Curih 1238, Milan 366 — 368, Pariz 583.50 — 586.50, London 278 — 280, Beograd 203 — 205, Dunaj 11.15 — 12.15, Varšava 7.375 — 8.375, Zagreb 51.25 — 52.25, Budimpešta 33.50 — 34.50. Valute: marke 116.75 — 118.25, švic. franki 1233.50 — 1236.50, lire 366 — 368, francoski franki 580.50 — 582.50, funti 276 — 278, dinarji 197.50 — 199.50, avstrijske krone 11.15 — 12.18, poljske marke 7.875 — 8.875.

Curih, devize: Berlin 9.50, London 22.34, Pariz 47.40, Milan 0.60, Praga 8.10, Budimpešta 2.75, Zagreb 4.15, Varšava 0.70, Dunaj 1.30.

Berlin, devize: Italija 320.65 — 321.35, London 233 — 233.50, Pariz 497 — 498, Svica 1036.95 — 1039.05, Dunaj 13.855 — 13.95, Praga 84.40 — 84.60, Budimpešta 26.97 — 27.08.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem									
Dan	Gas opazovalna	Stojača barometra v m	Temperatura po C	Velitvi	Nabo	Pridržano v m			
13. maj	7. ur	737.0	11.9	brez vetra	megla del. obl.	9.9			
	14. ur	735.1	23.6	sl. jug.	del. obl.				
	21. ur	737.0	17.2	sl. jug.	del. obl.				

Srednja vremenjska temperatura 17.0, normalna 13.8
Vremenska napoved: več. lepo lok. nevihte
Solnce vzhaja ob 4.23 zahaja ob 19.25

— **Lastnik in izdajatelj**
Konzorcij »Jutra«.

— **Odgovorni urednik** Vit. F. Jelenc.

— **Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne** na današnji oglaš na zadnji strani Ciril in Metodovih vžigalic, ki jih pripravljamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti, brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto! (493)

Prosveta

p. XIX. Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. V nedeljo dne 15. t. m. se bo slovesno otvorila naša zanimiva XIX. umetniška razstava. Razstavilo bo 20 umetnikov okoli 240 del, tako da bo nudila ta razstava silno pestro sliko. Zastopano bodo vse močje umetniške struje, udeležena bo posebno najmlajša umetniška generacija, ki je še nedavno vzbudila toliko kriki in hrupa. Največ del so razstavili mojster Tratnik, Santel, Zajec, Santol

Iz teme v luč

Roman.

Človek pred menoj ni imel pravice do spoštovanja. Pa tudi če bi bil voljan pomagati mu, mi ni bilo mogoče. Čemu bi še dlje ostajal?

Vendar sem postal še za hip. Misel, da se bo jetnik, če vstanem in dam s tem znamenje, da je moj vrtilni v tisti naglušni brlog, iz katerega je prišel, mi je bila neizrečeno mučna. Vsak trenutek, ki bi ga mogel zadržati, bi bil zanj dragocen. Nikdar več ne bo videl obraza kakšnega prijatelja ali znanca.

Obmolnil sem. Z naprej povešeno glavo je sedel na stolu; oči so se mu upirale v tla. Razcapan, mršav, brezupen nesrečnež, tako potr, da se mu nikdo ne bi upal približati. Molče sem ga opazoval.

Zdajci se je zopet oglašil. «Ali ne morete nobenega opravičenja najti zame, gospod Vangham?» «Nobenega,» sem odgovoril. «Kakor vse kaže, je med Vami in Vašimi pajdaši težko izbirati.»

S težavo je vstal. «Ali mislite, da Pavlina okreva?» je vprašal.

«Mislim — upam, da jo najdem ob vrtilni malone docela dobro.»

«Gotovo ji boste povedali, kako ste me našli, ali ne? morda bo srečnejša, če izve, da me je Antonova smrt posredno pripeljala tako daleč.»

55 Molče sem se priklonil ob tej prošnji.

«Zdaj pa moram nazaj,» je rekel vztrepetaje in se počasi vlekel proti vratam.

Vzlic vsem njegovim grehom nisem mogel nesrečneža pustiti, da bi odšel brez vsake besede.

«Počakajte en trenutek,» sem rekel. «Povejte mi, ali mi je mogoče kaj storiti, da vam olajšam to življenje.»

Slabotno se je nasmehnil. «Lahko mi das še denarja — nekoliko. Morda ga utegnem obdržati in si kupiti nekaj ujetniškoj razkošnosti.»

Dal sem mu nekaj bankovcev, ki jih je skril ob sebi.

«Ali želite še več?» sem vprašal. Zmajal je z glavo.

«Se te, mislim, da mi pokradejo, predno jih potrošim.»

«Ali ni mogoče, da bi pri kom pustil denarja za vas?»

«Lahko ga pri stotniku. Ako je pošten in dober srca, je mogoče, da ga pride nekaj do mene. A še to je dvomljivo.»

Obljubil sem mu, da storim tako, in zavedal sem se, da mi bo lažje pri srcu, da sem tako storil, najsi pride denar do njega ali ne.

«Kakošna pa bo vaša prihodnost? Kam vas peljejo in kako boste živeli?»

«Peljejo nas tja na konec Sibirije — v Narčinsk. Od tam nas poraz-

dele po rudokopih za delo. Celo pot hodimo peš in v verigah.»

«Kako strašna usoda!» Ceneri se je nasmehnil. «Po tem, kar sem prestal, se odpira raj pred menoj. Kedar se človek pregreši zoper rusko postavo, ima edino upanje, da ga takoj pošljejo v Sibirijo. To se pravi iti iz pekla v nebesa.»

«Ne razumem.»

«A bi razumeli, da bi mesec ležali v ječi brez zaslišanja, brez sodbe. Da bi vas vtaknili v celico brez luči, brez zraka, brez prostora, da bi se mogli ganiti. Da bi slišali one zraven vas, kako so vpili v svoji blaznosti — blaznosti, ki jo je povzročila samotna ječa in okrutno ravnanje. Da bi vsako jutro, ko ste se prebudili, rekali: Tudi jaz bom norec, predno se zmoči. Da bi vas pustili zmrzovati, da bi vas pretepali, da bi vas nagnili, da bi izdali prijatelje. Da bi postali taki, da bi vam bila smrtna obsodba dobrodošla, potem, gospod Vangham, potem bi hrpeneli po malih sibirskih težavah. Prisegam vam, gospod, je nadaljeval tako živo in vneto, kakor še nikdar ne, «ako bi civilizirani narodi evropski znali le eno desetino grozot ruskih ječ, bi porekli, da se nobeno človeško bitje ne sme tako trpinčiti, najsi bo krivo ali nedolžno, in bi iz samega navadnega človekoljubja pometli celo tisto proketo vladno z zemeljskega površja!»

«Ampak dvajset let v rudokopih!

Ali ni upanja, da bi pobegnili?»

«Kam pa naj bi pobegnili? Vzemite zemljevid in pogledajte, kje je Nerčinsk. Ako bi ušel, bi se samo potikal po gorah, dokler ne bi umrl ali me ne bi divjaki ubili. Ne, gospod Vangham, pobegi iz Sibirije se zgode samo po romanih.»

«Potemtakem morate robotati do smrti?»

«Upam, da ne. Nekoč sem si nabral mnogo podatkov o sibirskih prognancih in povem vam resnico, da sem bil jako ozlovoljen, ko sem spoznal, kako netočno je javno mnenje o tem. Zdaj se morem samo nadejati, da so bila moja raziskavanja resnična.»

«Tedad ravnanje z ujetniki ni ravno tako slabo, kaj?»

«Pošteno slabo, ker so vedno izročeni na milost in nemilost vsakega malenkostnemu trinoogu. Nobenega dvoma ni, da bom moral leto, dve, robotati po rudokopih. Ako napore preživim, kar je prav neverjetno, me utegnejo oprostiti nadaljnega dela te vrste, če najdem milost v vladarjevih očeh. Morda mi celo dovolijo bivati v kakem mestu in si služiti kruha. Močno upam, da mi utegne moj zdravniški poklic koristiti. Zdravniki so v azijski Rusiji kaj redki.»

V srcu mi je odmevala njegova želja, čeravno ni zaslužil; ko pa sem se ozrl nanj, sem bil prepričan, da je malo upanja, da bi mogel eno

samo leto vzdržati naporno delo v rudnikih.

Vrata so se odprla in stotnik je iznova pogledal v sobo. Kar nepotrpežljiv je že postal. Jaz nisem imel povoda, da bi želel podaljšati razgovor, pa sem mu odgovoril, da sem takoj pri koncu. Prikimal je z glavo in odšel.

«Ako morem še kaj storiti za vas, povejte mi,» sem rekel obrnivši se k Ceneriju.

«Nič — Počakajte! Še eno. Macari, ta lopov — prej ali slej dobi tudi on po zasluženju. Jaz sem trpel — tudi on bo. In kadar se to zgodi, ali mi boste poskusili spočiti? Morda pojde težko in nimam pravice, prositi za to uslugo. Pa vi ste interesirani pri tem in bi me morda mogli obvestiti. Če dotle še ne umrem, bom vse srečnejši.»

Ne da bi počakal, da mu odgovorim, je odhitel proti vratam in stráža ga je odpeljala v ječo. Šel sem za njim.

Ko so zasukavali okorni ključ, je obstal. «Zdravstvujte, gospod Vangham,» je rekel. «Ako sem vam prizadejal krivico, vas prosim odpuščanja. Videla se ne bova nikdar več.»

«Kolikor se mene tiče, vam od krito odpuščam.»

(Dalje prihodnjič.)

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Delniška glavnica

IK 50.000.000.—

Rezerve okrog K 45.000.000.—

Se priporoča za vse v njeno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Čekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 413.

Kmetovalci, pozor!

Velike uspehe dosežete pri prasičih, govedih itd., ako primasate krmi redni prašek **REDIN**, lekarnarja Piccolija v Ljubljani. 637 25-9A

Prva srbska tovarna sirilnega praška in sirilne tekočine, važno za mlekarstvo

Gjoka Dimitrijević, Niš

ima v zalogi 725 4-3

sirilni prašek in sirilne tekočine ceneje in močnejše kakor tuji izvidi. Zastopstvo za Slovenijo: **D. Dimitrijević**, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 20.

Tri hiše

z gospodarskimi poslopiji z zemljiščem ali brez zemljišča, tik državne ceste Trst-Ljubljana, pripravne za vsako obrt, v zelo prometnem trgu se prodajo pri **A. Lavriču, Planina pri Rakeku**. 787 3-3

SUKANEC

po K 100.— se dobi v trgovini

manufakture **M. Hribernik**

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. 822 2-1

Zaročencem

se priporoča, predno kupijo

pohištvo

566 da si ogledajo 10-8

razstavo

in

zalogo pohištva

spalnice, jedilnice, sobe za gospode, kuhinjske oprave, dekoracije, - podobe in dele -

vse prvovrstno lastno delo po najnižjih cenah.

E. Zelenka

Maribor, Solska ulica.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Služkinja, poštna, ki zna tudi nekoliko kuhati se sprejme. Plača dobra. **P. Batjel, Ljubljana, Stari trg št. 28.** 891 2-1

Proda se dobro moško kolo

Ogleda se: **Cesta na Loko št. 60.** 890

Ugodna prilika za nakup

suhe in sveže slanine.

Dobi se pri **Frano Lautičarju, Sv. Petra cesta 83**, ali na stojnici v Solskem dreveredu. — Razpošilja se od 10 kg naprej. 819 3-1

Nudim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

Pri posameznih zabojih škaflija K 1:06 od skladišča Ljubljana. Engrosisti imajo primeren popust.

J. Perdan, Ljubljana.

Takoj se sprejme nadglednica v kartonaži

(Kartonnagen-Werkmeisterin).

Rožankovski, Zagreb, Savska cesta št. 27.

Takoj se sprejme izprašan kurjač

(Kesselheizer).

Rožankovski, Zagreb, Savska cesta št. 27.

Takoj se sprejme kartonažni prikrajač

(Kartonnagen-Zuschneider).

Rožankovski, Zagreb, Savska cesta št. 27.

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:

Frank Heller, Prigode gospoda Collina.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

Naroča se pri upravnistvu „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Gospod, izurjen strojepisec, išče za popoldan posla v kaki pisarni ali kaj drugega primerne, tudi vzame na dom pismena dela za pisalni stroj. Cenjene ponudbe pod „**Vesten**“ na upravo „**Jutra**“. 791 2-1

Brivski pomočnik

se sprejme. Dober zaslužek. **Henrik Rebernik**, brivec, **Retje 30, Trbovlje**

Priporočamo domače tvrdke:	Mali trgovski in obrtni oglašnik.	Izjaja poljubno. Vseka objava 4 K.
Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]	Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]	Derenda Fran , konfekcija, manufakture na debelo, najnižje cene, Emonška cesta 8.
Trgovine: L. Mikuš , izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.	Trgovine: L. Mikuš , izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.	Finis slonokoščeni izdelki , M. Bartel , Gledališka ulica 7/III, Ljubljana. 10-1
		Puškarji: Kaiser F. K. , Šelenburgova ul. 6.

Naročajte in širite sledeče leposlovne knjige:

Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevski-Lovstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
Anto Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 3 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6. 66 44

Motorino (nafto) Strojno olje „Regal“ O. Olje za cilindre (valvolin) Konsistentno mast (žolto) izborne kakovosti, po nizki ceni, ima v komisiji
CENTRALNA BANKA
BEOGRAD, Kralja Milana ul. 4.
Telefon 100. Telefon 100.

UNDERWOOD OPALOGRAPH

pisalni stroj
Zahlevajte prospekt!
razmnoževalni aparat

Glavno zastopstvo:
THE REX CO
Ljubljana.